

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת פסחים, דף כ"ג

"אמר רבי חנינא: משל דרבי יהושע בן חנניה למלך שיוצא ואפרוכוס נכנס, מליון את המלך ואחר כך יוצאים לקראת אפרוכוס"

אברכוס - פקיד המושל על מחוז
ברישא - בתחילה

הסבר: רבי יהושע בן חנניה אומר שכאשר יום טוב חל במוצאי שבת, יש להקדים את ההבדלה לקידוש, ועל כך אמר רבי חנינא שדומה הדבר למלך שיוצא ושר נכנס במקומו, שקודם מלווים את המלך ואחר כך מקבלים את פני השר.

★ | מן ההסטוריה

מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט

המרד הערבי הגדול, המכונה גם מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט, היה מרד מאורגן שפרץ בארץ בשנת תרצ"ו. מטרת הערבים במרד היו למנוע הקמת מדינה יהודית, לפגוע בהתיישבות ולשכנע את הבריטים לקבל את דרישות הציבור הערבי. במהלך המרד תקפו הערבים יישובים יהודים, מוסדות בריטים ונציגי שלטון, ובנוסף לכך הכריזו על שביתה כללית כדי לפגוע במשק. למעלה מ-400 יהודים נרצחו במאורעות, ומספר יישובים קטנים נחרבו או ננטשו. המרד לא השיג את מטרותיו, ובסופו של דבר גרם יותר נזק לערבים מאשר ליישוב היהודי, שהמשיך לגדול ולהתחזק.

אוטובוס יהודי המכוסה במגנים נגד זריקת רימונים ואבנים, שנות השלושים (Wikipedia)

סדר מועד | מסכת פסחים צ"ט-ק"ה
פרשת כי תשא | ט"ז-כ"ב באדר (28 לפברואר-6 למרץ)

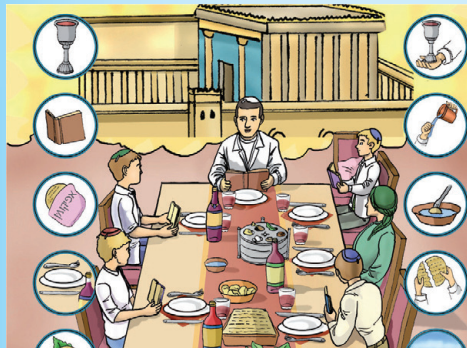
דף צ"ט: למה לליל הסדר קוראים "ליל הסדר"?

פרק "ערבי פסחים" הוא הפרק האחרון של מסכת פסחים, ובו לומדים בעיקר על "ליל הסדר".

למה לליל הסדר קוראים "ליל הסדר"?

"ליל הסדר" הוא הלילה הראשון של חג הפסח ובליילה הזה מקיימים מצוות רבות. מצוות שתית ארבע כוסות. מצוות אכילת מצה ומרור. מצוות אכילת קורבן פסח. מצוות אמירת ההגדה, וקריאת ההלל.

דברים רבים כל כך יש לעשות בלילה אחד. מי יודע מה עושים תחילה ומה אחר כך? באו חכמים ואמרו, כך סדר עשיית המצוות בלילה הזה. לפיכך, קוראים לו "ליל הסדר", כי חכמים תיקנו את הסדר של הלילה הזה.

במשנה הראשונה של פרק "ערבי פסחים" לומדים, שבערב פסח משלוש שעות אחר חצות (אמצע) היום, אסור לאכול "מזונות", כדי שבליילה יאכלו בתאבון את המצה של ליל הסדר. את המצוות צריכים לקיים בהידור, מתוך רצון, ואם אין תאבון, אין מקיימים את מצוות אכילת מצה בהידור.

דף ק': אכילת "מזונות" ביום שישי אחר הצהריים

בערב פסח אחר הצהריים, אסור לאכול "מזונות", כדי שבליילה יאכלו בתאבון את המצה. מה הדין ביום שישי?

האם חכמים אמרו, שגם ביום שישי אסור לאכול "מזונות", קרוב לשבת, כדי שבליילה שבת יהיה תאבון ויקיימו בהידור את מצוות סעודת שבת?

רבי יוסי אומר שחכמים לא אסרו לאכול "מזונות" בערב שבת, ואפילו לפני כניסת השבת, מותר לאכול "מזונות".

אבל חכמים חולקים וסוברים, שגם בערב שבת תיקנו, שאסור לאכול "מזונות".

דף ק"א: קידוש במקום סעודה

פעם אחת האמורא רב הונא קידש על היין בליל שבת, אך עוד בטרם הספיק לאכול את סעודת השבת, נכדו לפתע נרות השבת ונהיה חושך.

רב הונא לא רצה לאכול את סעודת השבת בחושך, ולכן הוא הלך לבית של הבן שלו, רבה.

כאשר הגיע רב הונא לבית בנו רבה, הוא קידש פעם נוספת על היין.

מדוע היה צריך לקדש שוב? הרי כבר קידש פעם אחת בביתו?

מפני שיש הלכה, ש"אין קידוש אלא במקום סעודה". ההלכה הזו קובעת, שיש לקדש רק במקום שבו אוכלים את סעודת השבת. מאחר שרב הונא לא אכל את סעודת השבת בביתו אחר ששכח הנרות, היה עליו לעשות קידוש נוסף.

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון סוער:

באזור מסוים בצפון הארץ, במשך תקופה ארוכה, גנבו אלמונים מהתושבים והחקלאים תרנגולות, כבשים ופרות, והדבר גרם לנזקים גדולים למשפחות. קבוצה של בני נוער בגילאי תיכון מהיישובים, רצתה להתארגן ולארגן שמירה וסיורים בלילות כדי למנוע את הגניבות ולתפוס את הגנבים. הדבר עורר ויכוח סוער.

מצד שני:

חלק מבני הנוער טענו שזה לא תפקידם. יש משטרה, צבא, משמר הגבול וכו', וזה התפקיד שלהם. לא ייתכן שכל קבוצת אנשים, גם אם יש לה את הכוונות הטובות ביותר, תעשה דין לעצמה, ותתארגן לבד לשמירה וסיורים, ללא הכשרה מתאימה, ואולי תוך סיכון עצמי.

מצד אחד:

חלק מבני הנוער טענו שכמו בתקופות עבר של הקמת המדינה, המחנות, חומה ומגדל וכדו' - כך גם עתה על בני הנוער להיות יותר אידיאליסטים, ליטול חלק במשימות הביטחוניות, ולסייע להגן על הרכוש שלהם מפני הגנבים. לכן יש צורך לארגן בימים ובלילות שמירה וסיורים של בני הנוער.

וא... מה?
עצתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

על המפה

בקעת ארבל

בקעת ארבל נמצאת בגליל המזרחי, ממערב לטבריה. שטחה הוא כ-24 ק"מ רבועים. היא נקראת על שם היישוב ארבל שהיה קיים בה בתקופת בית שני, ובו גרו כוהנים. יישובים יהודים נוספים התקיימו באזור, ביניהם כפר ח'טייה ומגדל צבעי. בתלמוד הירושלמי מסופר על חכמים שהלכו בבקעת ארבל וראו את השמש בזריחתה, ותיארו את הזריחה כמשל לגאולתם של ישראל. התנא ניתאי הארכלי היה תושב המקום. כיום יש בבקעת ארבל מספר יישובים יהודים, ביניהם ארבל, כפר זיתים, כפר ח'טים ומצפה.

הר הארבל (מימין), הר ניתאי, מושב ארבל ובקעת ארבל (Wikipedia, Dr. Avishai Teicher Pikiwiki Israel)

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

מצוות יישוב ארץ ישראל

מצוות יישוב ארץ ישראל היא המצווה לגור בארץ ישראל, ולעסוק בחיזוק ההתיישבות בה באמצעות בניית בתים, נטיעת עצים וכדומה. חכמים דיברו על חשיבותה של מצווה זו, ואמרו שכל מי שהולך ארבע אמות בארץ ישראל יש לו חלק לעולם הבא, ושאין לעזוב את הארץ שלא לצורך גדול.

מי אנחנו?

1. אנחנו 52 יישובים בארץ ישראל.
2. הקימו אותנו בין השנים תרצ"ז-תרצ"ט.
3. ההקמה שלנו נעשתה במהירות, בן לילה, באמצעות חומרים שהוכנו מראש.
4. מטרתנו הייתה לקבוע עובדות בשטח ולהרחיב את גבולות המדינה היהודית העתידית.

ללא שטח ואזמא

מספר
מבואות

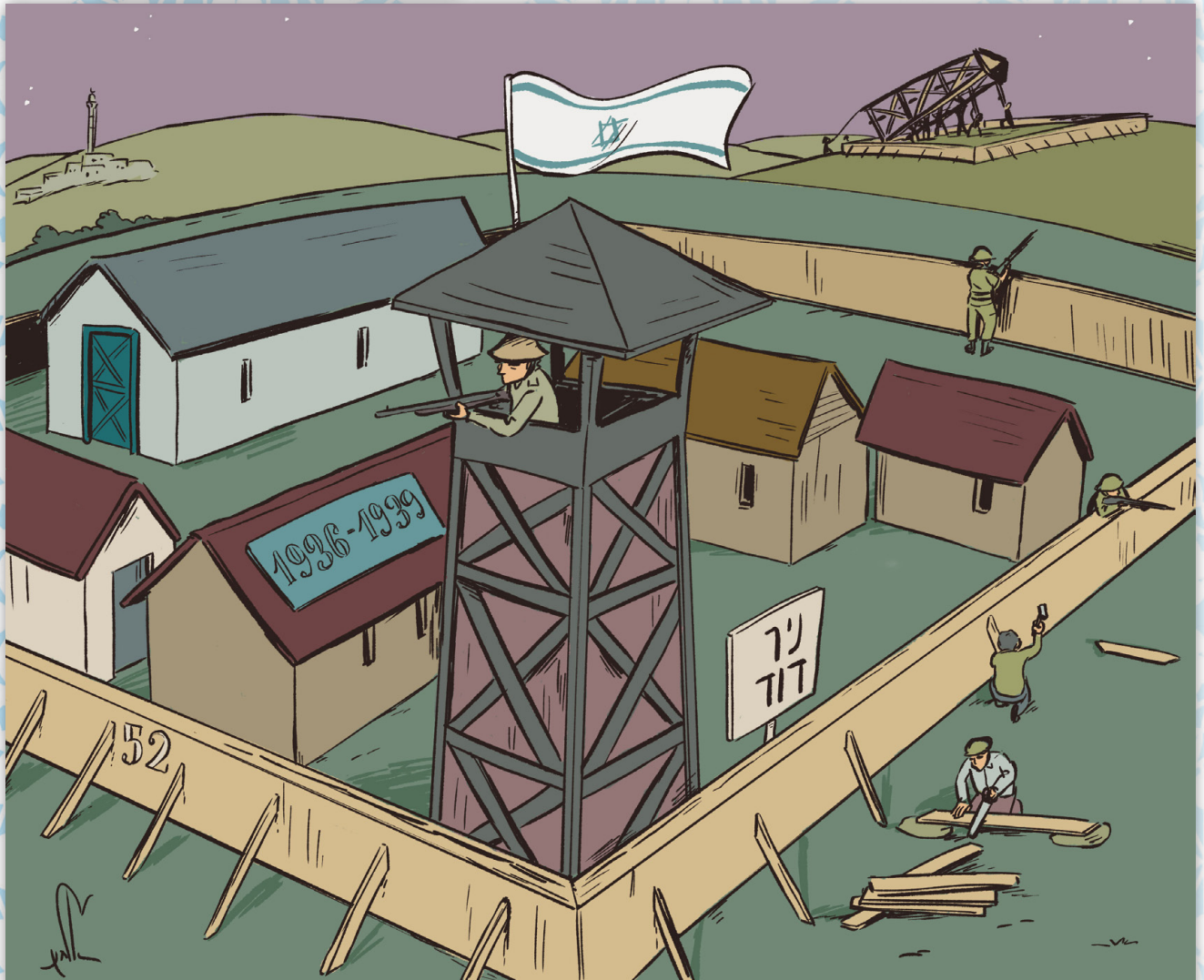
לער
(מבואות)

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448		2238	1948	0	
															
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	1521 בניי במצרים	1812 אברהם אבינו	3760 העולם החדש

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 איזה סוג של יישוב מצויר כאן?
- 2 באיזה שנה הוקם היישוב הזה וכמה עוד יישובים כמוהו הוקמו?
- 3 מדוע היה צורך להקים את היישובים דווקא בצורה הזו?

וְיִשְׁכְּנוּ אִתָּךְ אֶת כָּל הָאָדָם שֶׁנֶּאֱמַר שָׁמַרְתָּ
מִכָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא עָשִׂיתָ
מִכָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא עָשִׂיתָ
(שְׁמִי) (שְׁמִי) וְלֹא עָשִׂיתָ מִכָּל הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא עָשִׂיתָ מִכָּל הַדְּבָרִים
אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ וְלֹא עָשִׂיתָ מִכָּל הַדְּבָרִים

מ.מ.מ.מ.מ.

מי אני?

1. אני אחד היישובים הראשונים שהוקמו במסגרת חומה ומגדל.
2. אני המושב השיתופי הראשון שקם בארץ.
3. אני נמצא בבקעת ארבל, ליד הכינרת.
4. נקראתי על שם היישוב כפר ח'טיא מתקופת התלמוד.

5780
ה'תש"פ

5778
ה'תשע"ח

5727
ה'תשכ"ז

5708
ה'תש"ח

5707
ה'תש"ז

5699
ה'תרצ"ט

5657
ה'תר"ץ

5323
ה'רמ"ג

5260
ה'ת"ס

5258
ה'תרנ"ח

4900
ה'תר"ם

4800
ה'תר"ם

4650
ה'תרס"ה

4260
ה'תרס"ה

510
ה'תרס"ה

510
ה'תרס"ה

510
ה'תרס"ה

2019 שנת סיום הש"ס ללומי הדף היומי
2017 70 שנה למדינה
1969 הרב אריה לזין
1948 הקמת המדינה
1947 העצמאות
1939 שואה
1897 הרצל
רבי יוסף קארו
1500 העת החדשה
1492 גירוש ספרד
הרמב"ם
רש"י
רבי טעדיה גאון
510 ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר מועד | מסכת פסחים, דפים ק"ב-ק"ה

דף ק"ב: יקנה"ז

בהבדלה שעושים במוצאי שבת מברכים ארבע ברכות:

א. בורא פרי הגפן - על היין.

ב. בורא מיני בשמים - על הבשמים.

ג. בורא מאורי האש - על הנר.

ד. ברכת ההבדלה.

אם במוצאי שבת חל יום טוב, עושים הבדלה וקידוש יחד. הבדלה על כף ששבת נגמרה, וקידוש על כף שמתחיל יום טוב.

כאשר עושים הבדלה וקידוש יחד, מברכים חמש ברכות, לפי הסדר הבא:

א. בורא פרי הגפן - על היין. ב. ברכת הקידוש. ג. בורא מאורי האש - על הנר. ד. ברכת הבדלה. ה. ברכת "שהחיינו" על כף שהגיע זמן יום טוב.

אמר רבא, הנה סימן לסדר הברכות: יקנה"ז = יין (פרי הגפן). קידוש. נר (מאורי האש). הבדלה. זמן (שהחיינו).

דף ק"ג: "בורא מאורי האש"

מצוה מן המובחר לברך "בורא מאורי האש" על אבוקה שיש בה פתילות אחדות, ולא על נר שיש בו פתילה אחת.

מדוע? מפני שבברכת מאורי האש מברכים את הקב"ה שברא לנו את האש, ובאבוקה בת פתילות אחדות, יש כל מיני צבעים וגוונים של האש, כמו שאומרים "מאורי האש", סוגים רבים של אור.

דף ק"ד: "מידת חסידות"

לרבי מנחם קראו "בנם של קדושים". מדוע כינוהו בשם "בנם של קדושים"? מפני שגם רבי מנחם היה קדוש, וגם אביו, רבי סימאי, היה קדוש. רבי מנחם היה צדיק גדול מאוד, והוא השתדל והתאמץ לא לעסוק בדברים שעלולים להסיח את דעתו מעבודת ה' ומלימוד התורה. כה התעלה והתקדש רבי מנחם, עד שאפילו נזהר שלא להסתכל על צורה של מטבע, אף הוא נראה ומה כתוב עליו.

מדוע נהג כן? מפני שבדרגת הצדקות הגבוהה שבה היה, הוא הרגיש, שאם יסתכל על הכסף, זה עלול להפריע לו בעבודת ה'.

התנהגות כזו מכונה "מידת חסידות".

דף ק"ה: דיני קידוש והבדלה

א. במוצאי שבת, אסור לאכול ואסור לשותות לפני שעושים הבדלה. היו אומרים שנהגו לשותות מים לפני ההבדלה, ובאמת כך גם נפסק להלכה.

ב. מי שעדיין לא סים את הסעודה השלישית, רשאי להמשיך ולאכול גם במוצאי שבת, כי הוא עדין באמצע הסעודה, ואינו צריך לעשות הבדלה מיד. אלא יגמור את הסעודה, ואז יעשה הבדלה.

ג. אם מישהו אוכל ביום שישי וכבר נכנסה השבת, האם עליו לעשות קידוש מיד, או שיוכל לחכות עד שיגמור את סעודתו?

רב המנונא סבא אמר שבכניסת השבת, הם חייבים לעשות קידוש, ואינם יכולים להמשיך לאכול את סעודתם אם אינם מקדשים.

דבר תורה

רק לפני רגע, בפרשת תרומה, נצטוו בני ישראל לעשות בלב לבו של המשכן שני כרובים מזהב, שהם למעשה פסלים בדמות אדם שהיו נתונים על ארון הברית. והנה עתה, בנו בני ישראל את עגל הזהב ונענשו בעונש כה חמור בשל האיסור לעשות פסל שנאמר להם בעשרת הדיברות. מה ההבדל וכיצד ייתכן שמעשה כה דומה נחשב פעם אחת לחטא כל כך חמור ופעם אחרת למצווה חשובה שעושים אותה במשכן? ריה"ל עומד על שאלה זו בספר הכוזרי ומבאר שההבדל הוא בשאלה האם יש כאן ציווי של ה' או לא. במקום שה' מצווה זה דבר גדול וחשוב ולכן מקומו אפילו בבית קודשי הקודשים, אך במקום שאין ציווי של ה' הופך הדבר לעבודה זרה ולחטא חמור ביותר.

חידה!

מה משמעות ראשי התיבות הבאים?

1. יקנה"ז

2. מוצש"ק

3. זצוק"ל

4. חוה"מ

5. יוה"כ

י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז י'טו"ט ט"ז

שאלות השבוע

- האם מותר לאכול ביסקוויטים לפני כניסת השבת?
- על מה לא רצה רבי מנחם להסתכל?
- באיזה מקרה עושים הבדלה וקידוש ביחד?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותה עלון עד השעה 14:00, למייל. talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחנות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: רוח חיים פרייזמן